MALTA

QORTI CIVILI

PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF

LAWRENCE MINTOFF

Seduta tat-30 ta' April, 2015

Citazzjoni Numru. 1026/2014

Carmel Parnis (ID 731551M) u martu Grace Parnis (ID 98353M)

vs

FRAD Limited (C37848) u Alfred Vella (ID 18758M)

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Maħluf ippreżentat mill-atturi **Carmel Parnis** u **Grace Parnis** fl-14 ta' Novembru, 2014 fejn ippremettew u għamlu s-segwenti talbiet:

Illi l-attur Carmel Parnis kien jippossjedi b'titolu ta' qbiela porzjon raba formanti parti mir-raba denominata bħala l-Għalqa tal-Kbir fil-limiti ta' St. Andrew's.

Illi parti oħra minn din ir-raba kienet fil-pussess ta' ċertu John Spiteri b'titolu ta' qbiela.

Illi s-sid ta' din l-art kien il-Gvern ta' Malta u l-qbiela kienet titħallas fl-Uffiċċju Konġunt, liema art sussegwentement ġiet akkwistata minn FRAD Limited.

Illi għal ħabta tas-sena 2006 l-attur Carmel Parnis avviċina lil Alfred Vella u pproponilu sabiex jagħmel talba lill-Gvern ta' Malta sabiex jakkwista l-istess għalqa għall-finijiet ta' żvilupp, b'dan illi l-istess Carmel Parnis kien wera d-dispożizzjoni tiegħu sabiex jirrinunzja għall-qbiela fuq l-istess raba versu l-korrispettiv ta' mija u disgħa u tletin elf, seba' mija u tnejn u sittin Euro u erbgħin ċenteżmu (€139,762.40), ekwivalenti għas-somma ta' sittin elf lira Maltin (Lm60,000);

Illi Alfred Vella qabel mal-proposta li saret lilu minn Carmel Parnis, inkluż mal-ħlas tas-somma ta' mija u disgħa u tletin elf, seba' mija u tnejn u sittin Euro u erbgħin ċenteżmu (€139,762.40), b'dan illi fuq struzzjonijiet ta' Alfred Vella l-istess Carmel Parnis kellu javviċina lil John Spiteri sabiex għan-nom ta' Alfred Vella joffrilu s-somma ulterjuri ta' ħamsa u għoxrin elf Lira Maltin (Lm25,000) sabiex l-istess John Spiteri jirrinunzja huwa wkoll għall-qbiela fuq l-istess art;

Illi għalhekk kien ġie mifthiem bejn l-attur Carmel Parnis u Alfred Vella li lil John Spiteri ma kellux jingħad illi filwaqt illi huwa kien qiegħed jiġi offert is-somma ta' Lm25,000 Carmel Parnis kien ser jirċievi s-somma ta' Lm60,000;

Illi għal dawn ir-raġunijiet kienet saret skrittura li ġġib id-data tal-20 ta' Ottubru, 2006 (kopja ta' liema skrittura ġiet annessa u mmarkata

bħala Dok. A) li permezz tagħha l-attur Carmel Parnis u John Spiteri obbligaw ruħhom li jirrinunzjaw għall-qbiela u bħala korrispettiv kellhom jirċievu s-somma ta' Lm25,000 kull wieħed;

Illi l-iskrittura tal-20 ta' Ottubru, 2006 saret mas-soċjetà FRAD Limited, li tagħha Alfred Vella flimkien ma' ħuh Joseph Vella kienu diretturi;

Illi permezz ta' skrittura oħra tat-12 ta' Frar, 2010, kopja ta' liema ġiet annessa u mmarkata bħala Dok. B, l-attur Carmel Parnis u John Spiteri irrinunzjaw għall-qbiela li kienu jgawdu fuq ir-raba denominata bħala l-Għalqa tal-Kbir u rċevew mingħand FRAD Limited is-somma ta' tmienja u ħamsin elf mitejn u erbgħa u tletin Euro u tlieta u tletin ċenteżmu (€58,234.33) ekwivalenti għas-somma ta' ħamsa u għoxrin elf lira Maltin (Lm25,000) kull wieħed.

Illi FRAD Limited naqqset madankollu milli tħallas lill-attur Carmel Parnis il-bilanċ fis-somma ta' wieħed u tmenin elf ħames mija u tmienja u għoxrin Euro u sebgħa ċenteżmi (€81,528,07) minkejja diversi wegħdiet li dan il-ħlas kien ser jitwettaq, dan kif ser jiġi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

Illi għalhekk is-soċjetà FRAD Limited hija debitriċi tal-atturi konjuġi Parnis fis-somma ta' wieħed u tmenin elf ħames mija u tmienja u għoxrin Euro u sebgħa ċenteżmi (€81,528,07), flimkien mal-imgħaxijiet dekoribbli mit-12 ta' Frar, 2010.

Jgħidu għalhekk l-intimati għaliex din il-Qorti m'għandhiex:

1. *Tiddikjara u tiddeċiedi li l-intimati jew min minnhom huma debituri tal-atturi fis-somma ta' wieħed u tmenin elf ħames mija u tmienja u għoxrin Euro u sebgħa ċenteżmi (€81,528,07);*

2. *Tikkundanna lill-intimati jew min minnhom iħallsu lill-konjuġi Parnis is-somma ta' wieħed u tmenin elf ħames mija u tmienja u għoxrin Euro u sebgħa ċenteżmi (€81,528,07).*

Bl-ispejjeż inkluż dawk tal-mandat ta' inibizzjoni ppreżentat kontestwalment , u bl-imgħaxijiet mid-data tat-12 ta' Frar, 2010 sad-data tal-ħlas effettiv kontra l-konvenuti li huma minn issa nġunti in subizzjoni.

Rat ir-Risposta Maħlufa tas-soċjetà konvenuta **FRAD Limited** ippreżentata fit-12 ta' Diċembru, 2014, li ppremettiet u eċċepiet is-segwenti:

1. *Illi l-pretensjoni tal-atturi konjuġi Parnis fil-konfront tas-soċjetà konvenuta hija ineżistenti, u konsegwentement it-talbiet tagħhom għandhom jiġu miċħuda, bl-ispejjeż kontrihom.*

2. *Bl-azzjoni odjerna l-atturi konjuġi Parnis qed jitolbu l-kundanna tas-soċjetà eċċipjenti għall-ħlas lilhom tal-allegat kreditu ta' €81,528,07, skont huma rappreżentanti bilanċ minn somma akbar bħala kumpens sabiex l-atturi jirrinunżjaw għad-dritt ta' qbiela li l-atturi kienu jgawdu fuq ir-raba li jissemma fir-Rikors Ġuramentat.*

3. *Tali pretensjoni hija għal kollox infondata kif hawn taħt illustrat.*

4. *L-attur Carmel Parnis u ċertu John Spiteri kellhom bi qbiela mingħand il-Gvern porzjoni raba kull wieħed magħrufa "Għalqa tal-Kbir" fil-limiti ta' St. Andrew's.*

   Is-soċjetà konvenuta kienet f'negozjati mal-Gvern sabiex hija tixtri l-istess imsemmi raba, però riedet tassikura li jekk tali akkwist iseħħ, ir-raba ma jkun vinkolat bl-ebda titolu ta' qbiela favur terzi. Għalhekk, fl-20 ta' Ottubru, 2006, is-soċjetà konvenut waslet fi ftehim mal-attur Carmel Parnis u mal-imsemmi John Spiteri fis-sens li fl-eventwalità li hija takkwista l-imsemmi raba mingħand il-Gvern, Parnis u Spiteri jirrinunzjaw għad-dritt ta' qbiela li huma kienu jgawdu verso korrispettiv ta' Lm25,000 lil kull wieħed

minnhom, għal total ta' Lm50,000. Dan il-ftehim sar permezz ta' skrittura privata datata 20 ta' Ottubru, 2006, esebita bħala Dok. A mill-atturi.

Effettivament in segwitu s-soċjetà konvenuta akkwistat l-imsemmi raba mingħand il-Gvern u għalhekk permezz ta' skrittura privata datata 12 ta' Frar, 2010 (esebita bħala Dok. B mill-atturi) l-attur Carmel Parnis u John Spiteri irrinunzjaw a favur is-soċjetà konvenuta għad-dritt ta' qbiela li huma kienu jgawdu, u kull wieħed minnhom irċieva mingħandha s-somma ta' €58,234.33 (ekwivalenti għal Lm25,000) bħala konsiderazzjoni per saldo għal tali rinunzja.

5. *Aktar minn erba' snin wara, permezz ta' ittra legali datata 9 ta' April, 2014 (Dok. FD1), is-soċjetà konvenuta ġiet interpellata mill-konvenut Carmel Parnis sabiex tħallsu s-somma ta' €81,528,07 skont hu rappreżentanti bilanċ ta' somma ta' ……. (Lm60,000) li inthom obbligajtu ruħkom tħallsu lis-Sur Parnis għar-rinunzja ta' drittijiet ta' qbiela li huwa kien igawdi fuq il-porzjon raba magħrufha bħala l-Għalqa tal-Kbir fil-limiti ta' St. Andrew's.*

   Is-soċjetà konvenuta rrispondiet għal dik l-ittra interpellatorja tramite l-legali tagħha permezz ta' ittra datata 6 ta' Mejju, 2014 (Dok. FD 2). B'tali ittra s-soċjetà konvenuta rrispondiet illi l-kumpens mifthiem bl-iskrittura privata tal-20 ta' Ottubru, 2006 kien tħallas kollu.

6. *Minn dak premess isegwi li l-pretensjoni tal-atturi konjuġi Parnis (recte) fil-konfront tas-soċjetà konvenuta hija għal kollox infondata, u konsegwentement it-talbiet tagħhom għandhom jiġu miċħuda, bl-ispejjeż kontrihom.*

   Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri.

Rat ir-Risposta Maħlufa tal-konvenut **Alfred Vella** li ġiet ippreżentata fit-12 ta’ Diċembru, 2014 fejn eċċepixxa s-segwenti:

1. *Illi huwa għandu jiġi liberat mill-osservanza tal-ġudizzju, bl-ispejjeż kontra tiegħu, għaliex fil-kuntest tal-meritu tal-kontestazzjoni odjerna hu ma għandu l-ebda rapport ġuridiku magħhom. Dan del resto jirriżulta ammess mill-istess atturi fir-Rikors promotorju tagħhom.*

2. *Illi mingħajr preġudizzju għall-premess, it-talbiet tar-rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt.*

   Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri fil-fatt u fid-dritt.

Rat il-verbal tas-seduta tat-30 ta’ Jannar, 2015 fejn l-Avukat Aldo Vella għall-konvenuti b’applikazzjoni tal-prinċipju li jekk il-kontraenti jirrikorru għall-miktub, ma jkunux jistgħu jippruvaw permezz ta’ testimonji dak li ma jirriżultax jew jirriżulta eskluż mill-istess kitba, talab l-isfilz tal-affidavit tal-attur u ta’ Matthew Parnis. Abbażi tal-istess prinċipji Dr. Aldo Vella għall-konvenuti oppona għall-produzzjoni da parti tal-attur ta’ kwalsiasi xhieda oħra, *viva voce* jew permezz ta’ affidavit, li l-produzzjoni tagħhom tkun intiża biex l-attur jipprova permezz tat-testimonjanza tagħhom dak li ma jirriżultax, jew addirittura jirriżulta eskluż, biż-żewġ skritturi privati datati rispettivament 20 ta’ Ottubru, 2006 u 12 ta’ Frar, 2010. Fl-aħħarnett Dr. Aldo Vella talab li jiġi awtorizzat li jressaq din it-talba b’mod formali

permezz ta’ rikors.

Rat ir-rikors tal-konvenuti FRAD Limited u Alfred Vella li ġie ppreżentat fit-2 ta’ Frar, 2015 fejn it-talbiet li saru għan-nom tagħhom verbalment waqt is-seduta tat-30 ta’ Jannar, 2015 ġew imressqa b’mod formali.

Rat ir-risposta ta’ Carmel Panis għar-rikors tal-konvenuti FRAD Limited u Alfred Vella, li ġiet ippreżentata fit-18 ta’ Frar, 2015 fejn ġie sottomess is-segwenti:

> *“Illi fl-ewwel lok jiġi rilevat illi l-konvenuti għoġobhom isejsu t-talba tagħhom kif dedotta fir-rikors tagħhom tat-12 ta’ Frar, 2015 fuq dak li huma jirreferu għalih bħala “prinċipju ġuridiku rikonoxxut u aċċettat” u saħansitra b’kitba aċċentwata mingħajr ma ssir referenza waħdanija għall-ġurisprudenza jew kitba ta’ ġurist in sostenn ta’ tali prinċipju.*
>
> *Illi in kwantu l-esponenti jassumi illi r-rikors tal-konvenuti huwa msejjes fuq dak illi ġie deċiż mill-Onorabbli Qorti tal-Kummerċ nhar il-5 ta’ Mejju 1955 fis-sentenza fl-ismijiet* ***Rev. Kan. Don Emanuele Muscat vs. Lucy Portelli*** *u dan stante illi l-kliem utilizzat fir-rikors jirriproduċi kelma b’kelma silta minn din is-sentenza, jirriżulta illi l-eċċezzjonijiet għall-prinċipju legali contra testimonium scriptum testimonium non scriptum non fertur mhumiex biss dawk elenkati fl-istess sentenza.*
>
> *Sewwa sew, sentenzi oħra in tema jikkonfermaw illi għandha ssir eċċezzjoni fejn jirriżulta li jkun tħalla barra mill-iskrittura xi patt għal xi raġuni speċjali. Dan ġie deċiż mill-Onorabbli Qorti tal-Appell fis-sentenza bikrija fl-ismijiet* ***Carmelo Mercieca vs. Gaetano Pace*** *(15 ta’ Diċembru, 1947) fejn ingħad:*
>
> > *“dan il-prinċipju jista’ jseħħ biss sakemm il-Qorti ma tkunx persważa illi hemm żball fil-kuntratt jew inkella dak il-patt tħalla barra għal xi raġuni speċjali; għaliex f’dawn il-każijiet il-*

> *prinċipji bbażati fuq il-ġustizzja u l-ekwità għandhom ikunu supremi".*

Tagħlim dan illi għandu japplika, tant illi hekk ġie deċiż riċentement fis-sentenza fl-ismijiet ***Wolf Rudiger von Schloss vs. David Cremona*** *(Qorti tal-Maġistrati, Avviż Nru 19/2014, deċiża 10 ta' Novembru, 2014) u kif ukoll fis-sentenza* ***Stivala Operators vs. Shandell Scicluna*** *(Qorti tal-Maġistrati, Avviż Nru. 238/13, deċiża 15 ta' Lulju, 2014).*

Illi fil-każ odjern, ma hemm l-ebda żball fil-kuntratt. Għal kuntrarju, kien il-konvenut Alfred Vella li ppropona li ssir skrittura waħdanija li tolqot kemm lill-attur Carmel Parnis kif ukoll lit-terz John Spiteri, u dan sabiex ikun jidher prima facie mingħajr ma jitqajjmu suspetti ulterjuri illi dik is-somma li kienet ġiet offruta lil John Spiteri kienet ekwivalenti għal somma li kienet offruta lil Carmel Parnis, meta l-ftehim verbali bejn Carmel Parnis u Alfred Vella kien li Carmel Parnis jitħallas iktar minn John Spiteri u li l-offerta li kellha ssir lil Spiteri minn Parnis fuq struzzjonijiet ta' Vella kellha tkun għal somma inqas minn dik mifthema ma' Parnis bil-kundizzjoni li Parnis ma kellux jiżvela lil Spiteri s-somma li Vella kien effettivament fthiem li ser iħallas lil Parnis.

Illi kif ser jirriżulta wkoll waqt it-trattazzjoni tal-kawża, il-konvenuti qatt ma ċaħdu direttament li huma debituri tal-atturi, anzi għal kuntrarju aġixxew b'mod li jikkonferma l-fatt illi l-kreditu pretiż mill-atturi huwa dovut kif jispjega l-attur fl-affidavit tiegħu ġia in atti.

Illi tenut kunsiderazzjoni tal-fatt illi kienu il-konvenuti li ppropenew il-forma u l-kontenut tal-iskritturi u dan sabiex l-inkwilin l-ieħor tar-raba ma jitlobx somma bħal dik miftehma bejn l-esponenti u l-konvenut Alfred Vella u jaċċetta somma iżgħar, ir-raġġiri li qegħdin jipproponu l-konvenuti mhuwiex ħlief konferma illi l-intenzjoni tagħhom hija waħda frawdolenti, li wkoll tapplika bħala eċċezzjoni għall-prinċipju ċitat mill-konvenuti nfushom. It-tentattiv tal-konvenuti huwa li jostru l-ftehim verbali u prinċipali ta' bejn il-partijiet billi b'mod qarrieqi u in mala fede jxejjru f'wiċċ l-esponenti ftehim bil-miktub li kien biss aċċessorju u parallel għall-ftehim prinċipali.

Illi fi kwalunkwe każ, il-konvenut Alfred Vella proprio ma huwiex parti mill-iskritturi li referenza ssir għalihom fir-rikors, u għalhekk għalih il-kontenut tal-ftehim huwa res iter alios acta. Għaldaqstant, fermi l-motivi kollha mressqa f'din ir-risposta kontra t-talba ta' Alfred Vella u FRAD Limited, il-prinċipju ċitat mill-konvenuti ma jista' jkun qatt applikabbli fil-konfront ta' Alfred Vella proprio.

Illi finalment, il-ġustizzja sostantiva u l-ekwità, li kif ġie ribadit diversi drabi mill-Qrati tagħna, għandhom jirrenjaw supremi, ikun inġust u inekwu li l-esponenti jiġi inibit milli jġib prova tal-ftehim prinċipali bil-miktub li għall-finijiet u effetti tal-liġi huwa wkoll liġi bejn il-partijiet ai termini tal-prinċipju pacta sunt servanda, u dan partikolarment sabiex jiġu leżi d-drittijiet ta' kreditu tal-esponenti u minflok jirrenjaw supremi l-intenzjonijiet qarrieqa u frawdolenti tal-konvenuti.

Għaldaqstant, għar-raġunijiet premessi, it-talba tar-rikorrenti għandha tiġi miċħuda".

Semgħet lill-avukati tal-partijiet jittrattaw ir-rikors ippreżentat mill-konvenuti.

Rat il-verbal tas-seduta tas-27 ta' Frar, 2015 fejn il-kawża tħalliet għal provvediment proprju dwar dan il-punt.

Ikkunsidrat:

Illi għalkemm il-*prinċipju legali contra testimonium scriptum testimonium non scriptum non fertur* ġie stabbilit antikament mid-Dritt Ruman u kien ilu jiġi segwit minn żmien twil ilu mill-Qrati tagħna, ma jfissirx li dan il-prinċipju legali huwa wieħed assolut fl-applikabbilità tiegħu, tant hu hekk f'ċerti każijiet dan il-prinċipju jiġi soġġett għal eċċezzjonijiet fejn jiġi mwarrab għal raġunijiet speċifiċi peress li kull każ għandu jiġi eżaminat

skont il-fattispeċje tiegħu.

Kif ġie kkonstatat mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza fl-ismijiet **Ronald Azzopardi vs. Francis Bonello et**[1]:

"Hu minnu li l-prinċipju ġenerali hu li contra scriptum testimonium non feritur, però dan ma jfissirx li dan il-prinċipju mhuwiex soġġett għall-eċċezzjonijiet. Fis-sentenza fl-ismijiet ***Carmelo Morana vs Nutar Dr Joseph Spiteri et***[2] *tas-26 ta' Mejju, 1952, il-Qorti tal-Appell osservat:*

"Dina r-regola, osservata b'mod assolut fi żmien antik, ġie ritenut li għandha tiġi mitigata[3]*, billi kull każ għandu jiġi eżaminat skont il-fattispeċje tiegħu*[4]*. Ġie ritenut ukoll illi l-istess regola ma hijiex applikabbli f'dawk il-każi fejn l-att miktub jiġi mpunjat minħabba simulazzjoni (Vol. XXIX.ii.1203); kif lanqas ma hija applikabbli meta jkun jidher illi l-kontraenti għamlu kuntratt simulat biex jgħattu kuntratt ieħor li realment riedu jagħmlu, u meta l-Qorti tkun persważa li jkun sar żball fil-kuntratt (Vol. XXX.i.603);".*

"Kompliet tgħid:-

"Illi r-regola 'contra testimonium scriptum testimonium non scriptum non fertur' mhix assoluta, u ssofri eċċezzjoni f'ċerti każi, kif ġie mfisser fis-sentenza ta' din il-Qorti tat-12 ta' Marzu 1951 in re ***Blackman vs. Apap Bologna****. Il-prinċipji li jirregolaw din il-materja skont il-ġurisprudenza l-aktar riċenti huma dawn li ġejjin:*

"1. Meta l-kontraenti jinkorporaw fi skrittura l-ftehim ta' bejniethom, għandu jiġi preżunt li dak li riedu jiftehmu fuqu niżżluh f'dik l-iskrittura. Għalhekk ma għandux ikun leċitu li wieħed mill-kontraenti jdaħħal f'dak il-ftehim klawsoli oħra li mill-kitba ma jirriżultawx, jekk ma jkunux klawsoli sekondarji li jkunu qegħdin

[1] Deċiża fit-3 ta' Frar, 2012.
[2] Vol. XXXVI.i.119.
[3] Vol. XXVII.i.870.
[4] Vol. XXIX.ii.1090.

*ifissru jew jiċċaraw il-klawsoli prinċipali (Appell 31 ta' Mejju 1943, in **re Farrugia vs. Piscopo**[5]);*

*"2. Għalkemm huwa veru li provi orali jistgħu jiġu ammessi biex jiġu eluċidati punti oskuri ta' kitba, jew f'każi ta' mpunjazzjoni ta' dik il-kitba, iżda l-provi orali mhumiex ammissibbli biex ifissru dak li fih innifsu huwa diġà ċar (Appell 26 ta' Mejju 1941, in re **Attard vs. Mamo**[6]);*

*"3. Ir-regola li kontra l-prova miktuba ma tistax tiġi ammessa prova testimonjali mhix applikabbli meta l-prova tiġi offerta biex tiġi mfissra aħjar l-intenzjoni tal-kontraenti li tkun espressa b'mod ambigwu jew oskur, jew meta jrid jigi ppruvat xi fatt inċidentali jew aċċessorju li jkun konċiljabbli mal-att (App. 17 ta' Jannar 1917, in re **Muscat vs. Fiteni**[7]; Prim'Awla 27 ta' Jannar 1937 in re **Mifsud vs Mifsud**[8]; u Appell 20 ta' Jannar 1930 in re **Rizzo vs Anastasi**);*

*"4. Il-prinċipju 'contra testimonium scriptum testimonium non scriptum non fertur' jibqa' jseħħ sakemm il-Qorti ma tkunx persważa illi hemm żball fil-kuntratt, jew li tħalla barra xi patt għal xi raġuni speċjali: F'dawn il-każijiet il-prinċipji bażati fuq il-ġustizzja u l-ekwità għandhom ikunu supremi (Appell 15 ta' Diċembru 1947 in re **Mercieca vs. Pace**[9]);".*

*"Hekk per eżempju rajna kif l-użura tmur kontra l-liġi, irrispettivament jekk il-ftehim li seħħ bejn il-kontendenti jikkwalifkax bħala transazzjoni; kif osservat il-Qorti tal-Appell (Inferjuri) fil-kawża **Farrugia vs. Direttur tas-Sigurtà Soċjali**, deċiża fid-19 ta' Ottubru 2005, "Il-konvenzjoni affetta b'użura hija, għal dak li jirrigwarda l-użura, nulla b'mod assolut, jiġifieri ineżistenti, billi illeċita għaliex projbita mil-liġi, u hija lleċita fil-konfront tal-mutwant.".*

Kif ġie ritenut mill-Qorti tal-Appell fis-sentenza fl-ismijiet **John Patrick u**

[5] Vol. XXXI.i.627.
[6] Vol. XXXI.i.441.
[7] Vol. XXIII.i.780.
[8] Vol. XXIX.ii.1203.
[9] Vol. XXXIII.i.603.

Mary Carmen mizzewgin Hayman et vs. Fal-Con Limited[10]:

> *"Dak li jirriżulta minn kuntratt pubbliku huwa prova tal-kontenut tiegħu, però, fil-ġurisprudenza hija permissibbli prova contra scriptum biex jiġi muri li hemm żball fil-kuntratt, jew* ***biex juri li dak li jinsab reġistrat fl-att ma jirrispekkjax eżatt dak li seħħ fil-verità.***[11] *Ġià fil-kawża* **Mercieca vs. Pace** *deċiża minn din il-Qorti fil-15 ta' Diċembru 1947, kien intqal li: "Il-prinċipju 'contra testimonium scriptum testimonium non scriptum non fertur' jibqa' jseħħ sakemm il-Qorti ma tkunx persważa illi hemm żball fil-kuntratt, jew li tħalla barra xi patt għal xi raġuni speċjali: f'dawn il-każijiet il-prinċipji bażati fuq il-ġustizzja u l-ekwità għandhom ikunu supremi." (ara wkoll* **Vassallo vs. Portelli** *deċiża minn din il-Qorti, Sede Inferjuri, fis-27 ta' Frar 2008).".*

Is-sentenza **Rev. Kan. Don Emanuele Muscat vs. Lucy Portelli** [12] li ġiet ċitata mid-difensur legali tal-konvenuti waqt it-trattazzjoni, telenka għadd ta' "eċċezzjonijiet introdotti mill-ekwità" għall-prinċipju illi jekk il-kontraenti jirrikorru għall-miktub, ma jkunux jistgħu jippruvaw permezz ta' testimonji dak li ma jirriżultax jew jirriżulta eskluż mill-istess kitba.

Illi ladarba hu stabbilit fil-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna li l-eċċezzjonijiet għall-prinċipju li mhijiex permessa testimonjanza kontra l-kitba ġew "suġġeriti mill-ekwità" u li "f'dawn il-każijiet il-prinċipji bażati fuq il-ġustizzja u l-ekwità għandhom ikunu supremi", l-eċċezzjonijiet li ġew elenkati mill-Qrati tagħna matul is-snin żgur li ma jistgħux jitqiesu li huma eżawrjenti.

L-ekwità nnifisha tiddetta li "kull każ għandu jiġi eżaminat skont il-

[10] Deċiża fit-30 ta' Lulju, 2010.
[11] Sottolinjar ta' din il-Qorti.
[12] Deċiża mill-Qorti tal-Kummerċ fil-5 ta' Mejju 1955.

fattispeċje tiegħu"[13] u għaldaqstant ma jistgħux ikunu identifikati *a priori* minn qabel dawk il-każijiet speċifiċi fejn jista' jiġi permess li jitressqu provi kontra kitba fejn ġie eskluż xi patt għal xi raġuni speċjali jew fejn dak li jinsab reġistrat fl-att ma jkunx jirrispekkja eżatt dak li seħħ fil-verità.

Sabiex il-Qorti tkun f'qagħda li tiddetermina jekk fi skrittura partikolari jkunx tħalla barra xi patt għal xi raġuni speċjali jew jekk dak li jinsab reġistrat f'att jirrispekkjax eżatt dak li seħħ fil-verità, trid ċertament l-ewwel tisma' u tieħu konjizzjoni tal-provi kollha biex imbagħad tiddeċiedi skont il-prinċipji bbażati fuq il-ġustizzja u l-ekwità jekk tagħtix widen għat-testimonji kontra l-kitba, inkella toqgħodx biss fuq dak li hemm miktub fl-att.

Għaldaqstant din il-Qorti tqis illi t-talba tal-konvenuti għall-isfilz tal-affidavit tal-attur u ta' Matthew Parnis b'applikazzjoni tal-prinċipju li jekk il-kontraenti jirrikorru għall-miktub, ma jkunux jistgħu jippruvaw permezz ta' testimonji dak li ma jirriżultax jew jirriżulta eskluż mill-istess kitba, mhux biss hija waħda intempestiva u prematura f'dan l-istadju fejn l-attur għadu kif beda jressaq il-provi tiegħu, imma tmur ukoll kontra l-prinċipji tal-ġustizzja u tal-ekwità .

Decide

Għal dawn ir-raġunijiet, din il-Qorti qiegħda tiċħad it-talbiet tal-konvenuti kontenuti fir-Rikors ippreżentat fit-2 ta' Frar, 2015.

[13] Vol.XXIX.ii.1090.

Tordna li l-ispejjeż ta’ din il-proċedura jibqgħu riżervati għall-ġudizzju finali dwar l-kawża fil-mertu bejn il-partijiet.

Moqrija

Onor. Dr. Lawrence Mintoff LL.D.

Imħallef

Frederick Stagno Navarra

Dep. Reġ.

< Sentenza In Parte >

--------------------------------TMIEM--------------------------------